

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.38>

УДК 336.657.1:334

О. О. Томілін,

д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6454-1154>

Ю. М. Тютюнник,

к. е. н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9175-3395>

Л. М. Капаєва,

к. е. н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5098-87147>

А. М. Срібний,

здобувач вищої освіти, Полтавський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-9266-9143>

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ - ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

O. Tomilin,

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance,
Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University*

Y. Tyutyunnyk,

*PhD in Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of
Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University*

L. Karayeva,

*PhD in Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of
Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University*

A. Sribnyi,

Graduate of higher education, Poltava State Agrarian University

FINANCIAL REPORTING IS THE BASIS FOR PROVIDING AN ANALYSIS OF THE COMPANY'S ACTIVITIES

У статті узагальнено теоретичні підходи до системи поглядів на сутність поняття “фінансова звітність”, представлених у наукових працях науковців, а також у чинному законодавстві України. Авторами запропоновано визначення поняття “фінансова звітність підприємства”. Розкрито сутність, зміст та призначення фінансової звітності з проведенням необхідних стандартних статистичних процедур щодо їх відображення у фінансовій звітності наявного фінансового стану, руху грошових активів підприємства за звітний період. Показана важливість подання достовірної і докладної інформації суб'єктами підприємництва у фінансовому звіті з метою проведення користувачами об'єктивного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. Узагальнено літературні джерела щодо якісних особливостей облікової та фінансової звітності для різних користувачів. Нині фінансова звітність складає основу для створення надійних умов щодо інформаційного забезпечення у проведенні аналізу фінансового стану господарської діяльності підприємства, яка сприяє уніфікації вихідної статистичної інформації.

Досліджено структуру балансу підприємства за видами економічної діяльності за період з 2015 по 2023 рр., яка має тенденцію до зростання.

The article summarizes the theoretical approaches to the system of views on the essence of the concept of "financial reporting", presented in the scientific works of scientists, as well as in the current legislation of Ukraine. The authors proposed a definition of the concept of "financial reporting of the enterprise". The essence, content and purpose of financial reporting are disclosed with the necessary standard statistical procedures for their reflection in the financial reporting of the existing financial condition, the movement of the company's monetary assets for the reporting period. The importance of providing reliable and detailed information by business entities in the financial report for the purpose of conducting an objective analysis of the financial and economic activity of the enterprise by users is shown. The authors summarized literary sources on the qualitative features of accounting and financial reporting for various users. It has been proven that financial reporting is the basis for assessing the profitability of the enterprise for the assessment of production activity by business partners in business, the involvement of creditors and other important counterparties. Currently, financial reporting forms the basis for creating reliable conditions for information provision in the analysis of the financial state of the economic activity of the enterprise, which contributes to the unification of the source statistical information. In the structure of assets of "Agriculture, Forestry and Fisheries" enterprises, the largest specific weight is occupied by current assets: in 2023 - 67.1%, in 2022 - 67.7%, in 2021 - 65.3%, in 2020 - 62.9%, in 2019 – 62.2%, specific weight of non-current assets respectively by year is: 32.9%, 32.3%, 34.7%, 37.1% and 37.8%. In the financial statements, both adjusting and non-adjusting events in the reporting period are separated. An assessment of the continuity of activity is carried out, and the subsequent submission and publication of financial statements of enterprises on the relevant information sites. It is shown that the active development of the IT industry, the development and support of startups, and quick access to digital statistical services are extremely important for users to collect and

analyze financial statements of enterprises. It has been proven that financial reporting is the basis for assessing the profitability of the enterprise for the assessment of production activity by business partners in business, the involvement of creditors and other important counterparties.

Ключові слова: *фінансова звітність, інформаційне забезпечення, користувачі фінансової звітності, фінансовий стан підприємства, управління підприємством.*

Keywords: *financial reporting, information support, users of financial reporting, financial status of the enterprise, enterprise management.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Війна в Україні суттєво впливає на відображення показників господарської діяльності фінансового стану підприємств у фінансовій звітності. Необхідним завданням для нинішньої облікової політики є надання зовнішнім користувачам неупередженої і достовірної інформації проміжної фінансової звітності та удосконаленні методики виявлення ознак викривлень та існуючих помилок у фінансовій звітності підприємства. Існуюча система показників фінансової звітності не дозволяє повною мірою вирішити всі завдання аналізу фінансового стану підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Предметом особливої уваги економічної науки є питання сутності, змісту, аналізу та призначення фінансової звітності підприємств. Дослідженням питань формування фінансової звітності та теоретико-методологічних підходів до її складання присвячені наукові праці таких вітчизняних науковців, як: Н. Ткаченко [1], Н. Букало [2], Я. Крупка, М. Музика [3], Л. Коваль, О. Томчук, Г. Немеш [4], Т. Польова [5], Н. Іванчук [6], О. Добровольська, М. Кравченко, О. Даніленко [7], М. Зозуляк, Р. Зубака [8], Т. Мулик, А. Стебловський [9], Л. Марущак, В. Бобрик, А. Шумило, Р. Кіндратів [11], Л. Ловінська, А. Озеран, Р. Коршикова

[12], та інші вчені-економісти. Незважаючи на глибину дослідження наукових основ формування фінансової звітності, теоретичних підходів до системи поглядів сутності, призначення, поняття фінансової звітності та аудиту, недостатньо дослідженими залишаються питання визначення основ організації аналізу фінансової звітності діяльності підприємства.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою написання даної статті є висвітлення особливостей складання та напрями удосконалення структури фінансової звітності та надання користувачам повної інформації про фінансовий стан підприємства для проведення аналізу діяльності його діяльності у задоволенні інформаційних потреб зовнішніх користувачів.

Виклад основного матеріалу. Інформація про фінансовий стан підприємства, яка представлена у фінансовій звітності дозволяє користувачам накреслювати для послідуячого виконання заходи, які мають бути спрямованими на прибуткову діяльність підприємства в нинішніх конкурентних умовах. Конкурентоспроможним підприємством вважається те, яке є лідером у боротьбі з конкурентами на ринку, де весь час зростає економічний потенціал підприємства та забезпечується рентабельність виробничого процесу. Необхідно підкреслити, що фінансова звітність потрібна для об'єктивного аналізу, єдиного розуміння та інтерпретації звітних фінансово-економічних показників як для внутрішніх, так і зовнішніх користувачів. В Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” вказується, що підприємства будь-яких форм власності зобов'язані своєчасно інформаційно забезпечувати користувачів у доступності до фінансової та консолідованої звітності для оперативного їх ознайомлення за своїм місцезнаходженням [10]. Фінансова звітність – це система узагальнених показників, які характеризують підсумки фінансової діяльності підприємства за минулий період [11]. Фінансова звітність має забезпечити користувачів докладною фінансовою інформацією з метою підтвердження або коригування свої дій на перспективу у прийнятті ефективних управлінських рішень діяльності підприємства [12, с. 100-101].

На нашу думку, фінансова звітність – це основне джерело інформації та своєрідна міжнародна фінансова мова, яка дозволяє користувачам довідуватися про дійсний фінансовий стан підприємства. Отже, основним призначенням фінансової звітності є забезпечення внутрішніх і зовнішніх користувачів правдивою та неупередженою інформацією про майновий та фінансовий стан підприємства. Підходи до трактування сутності поняття “фінансова звітність” нами представлені в табл.1.

Таблиця 1. Підходи до трактування сутності поняття “фінансова звітність”

Автор, (рік видання публікації)	Зміст поняття
Ткаченко Н., (2010 р.) [1]	Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період
Букало Н., (2015 р.) [2]	Фінансова звітність – це елемент інфраструктури ринкової економіки, реальним засобом комунікації, з допомогою якого менеджери різних рівнів мають змогу формувати стратегію і тактику розвитку підприємства.
Крупка Я., Музика М. (2017 р.) [3]	Фінансова звітність – це орієнтир при якому узагальнюються стандартизовані показники для різних користувачів інформації.
Коваль Л., Томчук О., Немеш Г., (2018 р.) [4]	Фінансова звітність – це джерело аналітичної інформації використовується при оцінці діловими партнерами, інвесторами, кредиторами та іншими важливими контрагентами
Польова Т., Дружина А., (2019 р.) [5]	Фінансова звітність – це комплекс економічних показників, які характеризують виробничу діяльність підприємства шляхом складання звітності за звітний період.
Іванчук Н., (2020 р.) [6]	Фінансова звітність дає змогу зацікавленим сторонам оцінити основні аспекти фінансово-майнового стану суб'єкта господарювання та фінансових результатів його діяльності.
Добровольська, О., Кравченко, М., Даніленко, О., (2021р.) [7]	Фінансова звітність – це облікові підсумовування, що дозволяють здійснити аналіз господарської діяльності.
Зозуляк, М., Зубака, Р., (2023 р.) [8]	Фінансова звітність – це достовірна інформація про майновий та фінансовий стан підприємства, про фінансові результати та ефективність господарювання за звітний період
Мулик, Т., Стебловський А.О., (2024 р.) [9]	Фінансова звітність – це основне джерело інформації для стейкхолдерів, а саме: кредиторів, урядових органів та інших зацікавлених контрагентів.

Джерело: узагальнено авторами за даними [1-9]

Фінансово-економічні показники є важливим джерелом інформації для проведення аналізу виконаних планових показників соціального та економічного розвитку підприємства у різних галузях і сферах національної економіки країни. Якісні особливості фінансової звітності підприємств нами наведено на рис.1.

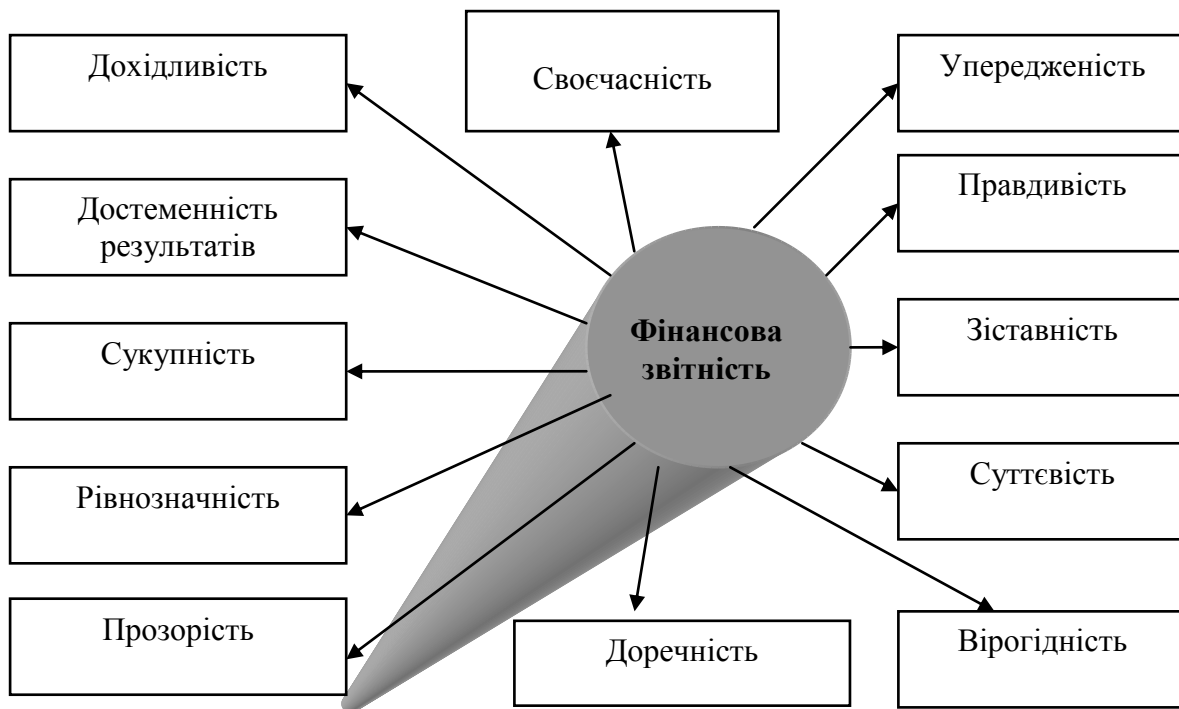

Рисунок 1. Якісні особливості фінансової звітності

Джерело: сформовано авторами на основі [10; 13; 14]

Наслідки аналізу про фінансово-економічний стан підприємства є одним із найважливіших факторів у прийнятті ефективних управлінських рішень. Структура балансу підприємства за видами економічної діяльності нами представлена в таблиці 2.

Як видно з табл. 2, динаміка балансу має тенденцію до зростання, що є позитивною настановою, яка свідчить про довіру до господарської діяльності підприємств з боку кредиторів с приє залученню додаткового капіталу. Аналогічну тенденцію у зростанні має промисловість, де ми також констатуємо позитивну динаміку структури балансу підприємств. Високі темпи приросту нами визначаються у роботі галузевої структури інформації та телекомунікації у 2023 році, що на 130140,2 млн. грн (або в 1,7 р.б.), у

порівнянні до досліджуваного базового року. Це говорить про відповідність сфери зв'язку, інформаційних та комунікаційних технологій в Україні до світових стандартів якості надання відповідних інформаційних та телекомунікаційних послуг. Отже, нині має бути створена така інформаційна система, яка має задовольнити запити всіх зацікавлених користувачів, а також з врахуванням інтересів стейкхолдерів щодо достовірності статистичних показників, з метою прийняття своєчасних управлінських рішень в управлінні підприємством.

Таблиця 2. Структура балансу підприємства за видами економічної діяльності, 2019-2023 рр., млн. грн

Найменування галузей	Роки					2023 р. у % до 2015р.
	2019	2020	2021	2022	2023	
Сільське, лісове та рибне господарство	1030366,7	1130304,9	1344872,4	1441179,2	1530605,5	в 1,5 р. б.
Промисловість	3639017,3	3981332,5	4673516,0	4773826,7	5361910,7	в 1,5 р. б.
Інформація та телекомунікація	191559,7	218658,5	233959,3	272355,2	321699,9	в 1,7 р. б.

Джерело: [15; 16]

Примітка: ¹складено авторами на основі даних міністерства фінансів України за відповідні роки

² статистичні дані без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу)

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Необхідним є удосконалення нормативно-правової бази та гармонізацію чинного законодавства щодо удосконалення аналітичних властивостей та якісних особливостей облікової та фінансової звітності з метою забезпечення повного задоволення нинішніх інформаційних потреб користувачів. Перспектива подальших наукових досліджень має бути спрямована на створення та розробку Положень внутрішньої та господарської звітностей, які мають враховувати сучасні виклики і посилення кібербезпеки до службових таємниць, стимулювати фінансово-економічному зростанню підприємства, запобігати банкрутству і невдачам у господарській

діяльності, забезпечити сталий розвиток нашої країни в умовах глобалізації економіки. Подальшими напрямками досліджень є створення оптимальної моделі, яка має поєднувати систему економіки, фінансового аналізу та обліку в якій мають бути враховані потреби у фінансових активах та зобов'язань, а також управління капіталом для підприємств.

Література

1. Ткаченко Н.М. Формування фінансової звітності в умовах глобалізації. *Науковий вісник Ужгородського університету* : Ужгород : ПП “Повч Р.М.”. 2010. Спец. вип. 29. Ч.1. С. 348-351. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/7625> (дата звернення: 05.02.2025)
2. Букало Н. А. Роль фінансової звітності в управлінні підприємством. *Економіка та підприємництво*. К. : КНЕУ, 2015. Вип. 34-35, ч. 2. С. 99-105. <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/19354> (дата звернення: 05.02.2025)
3. Крупка, Я., Музика, М. Про якісні характеристики фінансової звітності. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2017. № 3. <file:///C:/Users/1/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B0/admin,+758-1589-1-SM.pdf> (дата звернення: 05.02.2025)
4. Коваль Л.В., Томчук О.Ф., Немеш Г.С. Аналітичні властивості фінансової звітності. *Вісник ХДУ*. 2018. No 31. С. 193-197. URL: <http://www.ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/399> (дата звернення: 05.02.2025)
5. Польова Т. В. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2019. №1. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.11.89 http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/91.pdf (дата звернення: 05.02.2025).
6. Іванчук Н. В. Фінансова звітність як джерело інформації для аналізу фінансового стану підприємства. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*. Острог. НаУОА. 2020. № 18 (46). С.

57-61. <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/8396/1/10.pdf> (дата звернення: 05.02.2025).

7. Добровольська, О., Кравченко, М., Даніленко, О. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34> (дата звернення: 05.02.2025).

8. Зозуляк М. М., Зубака Р. В. Сучасні підходи до аналізу та аудиту фінансової звітності підприємства. *Освіта і наука*. Мукачєво-Ченстохова : РВВ МДУ, 2023. Вип. 2(35). С.309-315. <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/10299> (дата звернення: 05.02.2025)

9. Мулик Т.О., Стебловський А.О. Фінансові результати підприємства: сутність та особливості відображення у звітності. *Агросвіт*. 2024. № 5. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.5.86 <https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/3160/3196> (дата звернення: 05.02.2025).

10. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”, прийнятий Верховною Радою України від 16.07.1999 р. No 996-XIV (Редакція від 03.01.2017). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 05.02.2025).

11. Марущак, Л., Бобрик, В., Шумило, А., Кіндратів, Р. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 128-135. <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21mlisup.pdf> (дата звернення: 05.02.2025).

12. Ловінська Л. Г., Озеран А. В., Коршикова Р. С. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в умовах воєнного стану в Україні. *Фінанси України*. 2022. № 4. С. 92-106. URL: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/38292> (дата звернення: 05.02.2025).

13. Про внесення змін до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” №2435-IX. від 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2435-20#Text>

14. Томілін О. О., Лесюк А. С. Сутність та оцінка фінансового стану підприємства *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 14. С. 561–566. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1511> (дата звернення: 05.02.2025).

15. Статистичний щорічник України за 2023 рік / Державна служба статистики України. Київ. 2024. 265 с. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/11/year_23_u.pdf (дата звернення: 05.02.2025).

16. Офіційний сайт міністерства фінансів України. 2024. URL: <https://mof.gov.ua/uk/> (дата звернення: 04.02.2025).

References

1. Tkachenko N. (2010), “Formation of financial reporting in the conditions of globalization”, Scientific Bulletin of Uzhgorod University, Special issue, vol. 29 (1), pp. 348-351, available at: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/7625> (Accessed 05 february 2025).

2. Bukalo, N. (2015), “The role of financial reporting in enterprise management”, Economy and entrepreneurship, vol. 34-35 (2), pp. 99-105, available at: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/19354> (Accessed 05 february 2025).

3. Krupka, Ya. and Music, M. (2017), “About qualitative characteristics of financial reporting”, Bulletin of the Ternopil National Economic University, vol. 3, available at: <file:///C:/Users/1/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B0/admin,+758-1589-1-SM.pdf> (Accessed 05 february 2025).

4. Koval, L., Tomchuk, O. and Nemesh G. (2018), “Analytical properties of financial reporting”, KSU Bulletin, vol. 31, pp. 193-197, available at:

<http://www.ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/399> (Accessed 05 february 2025).

5. Poleva T. (2019), "Financial reporting as an element of the enterprise management system", *Efficient economy*, vol. 1. <http://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.11..>

6. Ivanchuk, N. (2020), "Financial reporting as a source of information for analyzing the financial state of the enterprise", *Scientific notes of the National University "Ostroh Academy"*, vol. 18 (46), pp. 57-61, available at: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/8396/1/10.pdf> (Accessed 05 february 2025).

7. Dobrovolska, O., Kravchenko, M. and Danilenko, O. (2021), "Financial reporting as an element of the enterprise management system", *Economy and society*, vol. 32. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34>.

8. Zozulyak, M. and Zubaka, R. (2023), "Modern approaches to the analysis and audit of the company's financial statements", *Education and science*, vol. 2 (35), pp. 309-315, available at: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/10299> (Accessed 05 february 2025).

9. Mulyk, T. and Steblovskyi, A. (2024), "Financial results of the enterprise: essence and peculiarities of reflection in reporting", *Agroworld*, vol. 5. <http://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.5.86>.

10. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), *The Law of Ukraine "Accounting and financial reporting in Ukraine"*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (Accessed 05 february 2025).

11. Marushchak, L., Bobryk, V., Shumylo, A. and Kindrativ, R. (2021), "Financial reporting as an element of the enterprise management system", *Socio-economic problems and the state*, vol. 2 (25), pp. 128-135, available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21mlisup.pdf> (Accessed 05 february 2025).

12. Lovinska, L., Ozeran, A. and Korshikova, R. (2022), "Accounting and financial reporting under martial law in Ukraine", *Finances of Ukraine*, vol. 4, pp.

92-106, available at: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/38292> (Accessed 05 february 2025).

13. Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine “On Amendments to the Law of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2435-20#Text> (Accessed 04 february 2025).

14. Tomilin, O. and Lesyuk, A. (2016), “The essence and assessment of the financial state of the enterprise”, Global and national problems of the economy, vol. 14, pp. 561-566, available at: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1511> (Accessed 05 february 2025).

15. State Statistics Service of Ukraine (2024), “Statistical Yearbook of Ukraine for 2023”, available at: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/11/year_23_u.pdf (Accessed 05 february 2025).

16. Ministry of Finance of Ukraine (2025), available at: <https://mof.gov.ua/uk/> (Accessed 05 february 2025).

Стаття надійшла до редакції 05.02.2025 р.